

Kjønnskreative barn i kjønnskreative omgivelser

Forord

FRI- Foreningen for kjønns- og seksualitetsmangfold jobber for et samfunn der alle åpent kan leve ut sin identitet, kjærlighet, seksualitet og sine kjønnsuttrykk basert på likeverd og samtykke uten fare for å bli diskriminert eller trakassert.

Transpersoner og mennesker som bryter med samfunnets normer for kjønn er en viktig målgruppe for FRI sitt arbeid. Vi organiserer stadig fler foresatte og familier som har det vi kaller kjønnskreative barn. Et kjønnskreativt barn er et barn som gjør kjønn på en normbrytende måte. Begrepet er ikke ment å si noe om hvem disse barna er, men heller hva de gjør og hva de sier til sine omgivelser. Vi jobber for at barn og familier skal forstå det å være kjønnskreativ som noe positivt.

Prosjektet «kjønnskreative barn i kjønnskreative omgivelser» var et ettåring prosjekt der målet var å arrangere en firedagers leir for familier med kjønnskreative barn i alderen 3-13 år. Leiren er ment som et fristed der barn, sammen med sine familier, kan utforske kjønn, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk i trygge og støttende omgivelser. Kjønnskreative barn som opplever støttende omgivelser og som får lov til å fritt leve ut sin kjønnsidentitet og sitt kjønnsuttrykk har bedre psykisk helse enn barn som ikke møter støtte fra sine omgivelser¹. Også det å omgå andre i samme situasjon kan fremme følelse av tilhørighet og stolthet, som igjen har positiv effekt på barn og unges psykiske helse. Tilbakemeldingene fra familiene tyder også på at det er meget positivt for de voksne å kunne snakke med og knytte nettverk med andre familier som har kjønnskreative barn.

Rådgiver på kjønnsdiversitet i FRI, Luca Dalen Espseth, har vært prosjektkoordinator.

Sammen med frivillige fra FRI sitt familienettverk, Skeiv ungdom og ansatte i Rosa Kompetanse i FRI ble leiren planlagt og gjennomført.

Vi hadde også et nært samarbeid med lege og professor i sexologi Esben Esther Pirelli Benestad og Ingun Wik fra helsestasjonen for kjønns og seksualitet i Oslo.

Takk til

James Armando

Marius Einarson

Eva Solem

Sunniva Jarmann

Nanna Klingenberg

Esben Esther Pirelli Benestad

Ingun Wik

¹ <https://whatweknow.inequality.cornell.edu/topics/lgbt-equality/what-does-the-scholarly-research-say-about-the-acceptancerejection-of-lgbt-youth-2/>

Sammendrag

Fra 10.-12. august arrangerte FRI – Foreningen for kjønns- og seksualitetsmangfold leir for familier med kjønnskreative barn. På leiren kom det 12 kjønnskreative barn med sine familier. Til sammen hadde leiren 37 deltagere. De kjønnskreative barna var i alderen 4-11 år.

Leiren besto av et variert program for både barn og voksne. Barna hadde fritid med bading, en arena som for mange av disse barna oppleves som utrygg eller utfordrende til vanlig. Vi dro også en dag til Hunderfossen familiepark, noe som var til stor glede for både store og små. Ellers deltok barna på en taterworkshop der kjønn, kjønnsuttrykk og kjønnsidentitet ble utforsket gjennom lek. I tillegg var det tilbud om forskjellige aktiviteter som tegning, maling, t-skjorte verksted og filmvisning.

For de voksne var det samtalegrupper der de kunne utveksle erfaringer, bekymringer og kunnskap. Vi hadde også foredrag fra fagfolk som jobber spesifikt med kjønnskreative barn og informasjon om FRI sitt arbeid og FRI sitt familienettverk som består av foreldre til barn som bryter med samfunnet normer for kjønn og seksualitet.

Både barn og voksne opplevde leiren som meget positiv og mange ga tilbakemelding på at det er viktig for dem å møte andre i samme situasjon og at de fikk informasjon og kunnskap de ikke hadde fra før.

Bakgrunn for prosjektet

FRI har jobbet spesifikt med transpersoner siden 2006. Da var det fleste voksne transfolk som var organisert i vår organisasjon, men de senere årene har vi sett stadig fler barn og unge som kommer ut, både som trans og/eller seksuelle minoriteter. Dette gjør at behovet for nettverk for foreldre, foresatte og familier med barn som bryter normen for kjønn og seksualitet er økende. De senere årene har Familienettverket FRI arrangert flere treff årlig for familier med kjønnskreative barn og familier med skeive barn generelt, og vårt nettverk av er i stadig vekst.

Vi erfarer at familier setter veldig pris på å treffe andre familier i samme situasjon. Forelder utveksler gleder, sorger, kunnskap og bekymringer. Barna får samtidig et fristed der de ikke møter fordommer og spørsmål rundt sitt kjønn og sin seksualitet, men heller forståelse og følelse av tilhørighet og samhold. Det å føle seg som en del av et felleskap og å utvikles stolthet knyttet til egen identitet gjør barn og unge bedre rustet til å møte de utfordringene man kan møte som kjønn- og/eller seksuellminoritet.

Vi i FRI er også opptatt av at barn og ungdommer skal bli presentert for et mangfold av alternativer i livet. I en heteronormativ verden fremstilles det ofte som om alle alltid er det kjønn de ble registrert som ved fødsel og at alle er heterofile. Dette ser vi gjenspeilet i alt

fra barnebøker og klesbutikker til lovverk. Barn trenger å se at det ikke egentlig finne noe som heter jentefarger og guttefarger, at det er helt greit å være en gutt i kjole, at ikke alle som blir født som jenter føler seg som jenter, at det er greit å forelske seg i folk av forskjellige kjønn og at ikke alle må ønske det samme for fremtiden.

Vi fant ut at en firedagers leir for familier med kjønnskreative barn ville være en fin arena for disse familiene. I løpet av fire dager rekker man å bli godt kjent og det er mulig å gjennomføre forskjellige sosiale og faglige aktiviteter i et trygt rom.

Målsetning og gjennomføring

De overordnede målet med prosjektet var å lage en firedagers leir for familier med kjønnskreative barn i alderen 3-13 år. På leiren ville vi skape en trygg arena der både barn og voksne fikk utveksle erfaringer, utforske kjønn og få faglig påfyll.

For å sikre disse målene satte vi ned en liten arbeidsgruppe bestående av rådgiver på kjønns- og seksualitetsmangfold i FRI og en representant fra FRI sitt familienettverk. Sammen utviklet vi et program med både lek og faglig påfyll.

For å finne deltagere brukte vi vårt eget nettverk, i tillegg annonserte vi på Facebook og gjennom Skeiv Ungdom sitt nettverk, på Helsestasjonen for kjønn og seksualitet sine sider og via Rosa Kompetanse sine foredrag. I utgangspunktet hadde vi satt oss som mål å få rett over 20 kjønnskreative barn med familier til å delta. Vi fikk 12, det tror vi er fordi det er en vanskelig å finne mennesker som ikke allerede er i kontakt med oss og fordi tilbudet er helt nytt.

Utviklingen av programmet gjorde vi i samarbeid med foreldrene i familienettverket. Vi spurte rett og slett hva slags informasjon de savner og hvilke aktiviteter de kunne tenke seg å være med på. Så hentet vi Esben Esther Pirelli Benestad, som er Norges fremste ekspert på kjønnskreative barn og helsestasjonen for kjønn og seksualitet som i 8 år har jobbet spesifikt med kjønnskreative barn og unge voksne opp til 30 år.

Teater og teaterlek er en fin måte å la barna utforske kjønn på, så vi fikk inn en dramapedagog til å lage en workshop for barna.

Vi bestemte at leiren skulle være på Neramo hotell rett ved Lillehammer. Det er et hotell det er lett å reise til. Skeiv Ungdom har hatt leir for transkjønna ungdommer der tidligere.

Personalet er godt vant med mennesker som bryter med samfunnets normer for kjønn, noe vi tenkte ville bidra til trygg og god stemning. I tillegg har hotellet badebasseng, noe som er gøy for unger i tillegg til at dette er en gruppe barn som ofte kan finne garderobesituasjoner og valg av badetøy utfordrende, så vi ønsket å gi dem et fristed der de kunne ha på seg det de selv ville og bade sammen uten frykt for blikk og sanksjoner.

På selve leiren var vi tre ansatte i FRI, inkludert dramapedagog, to frivillige som selv er transkjønna og en frivillig fra familienettverk som selv har et transkjønnet barn. Selve gjennomføringen av leiren gikk helt etter planen.

Resultater

Leiren ble gjennomført som planlagt. Det ble en firedagers leir i august med 12 deltagere med familie.

Det var relativt stor aldersspredning blant barna, men de ble raskt kjent og lekte godt sammen. Flere av de større barna uttrykte at det var fint å treffe andre i samme situasjon, flere av barna har aldri før møtt andre barn som er kjønnskreative. Barna satte også pris på å møte Esben Esther Pirelli Benestad og de andre voksne transpersonene som deltok på leiren. Flere av deltagerne fra leiren har møtt opp på Familienettverkets sammenkomster i etterkant av leiren og det er tydelig at barna har blitt gode venner og støttespillere for hverandre.

Fler av de voksne deltagerne hadde heller aldri møtt andre kjønnskreative barn, foreldre til kjønnskreative barn eller voksne transpersoner. Det ble flere ganger uttrykk at de satte enorm pris på å ha et rom hvor de kunne snakke trygt med andre foresatte i samme situasjon og at de virkelig hadde behov for det faglige påfyllet vi hadde på leiren. Flere av foreldrene sa at de synes det var vanskelig å navigere informasjonen på internett og at det var svært lite som var tilgjengelig på norsk. Flere ønsker seg enda mer informasjon om hvilke rettigheter deres barn har i møte med barnehage og skole. Flere av de voksne deltagerne har engasjert seg i FRI sitt familienettverk i etterkant av leiren, noe som er en stor ressurs for oss som organisasjon.

Vi i FRI holder jevnlige foredrag og gir råd til familier som kontakter oss. Det å ha et godt nettverk med familier fra hele landet og som vi kjenner godt er en uvurderlig styrke i vårt arbeid. Vi som jobber og er frivillige i FRI har nå fler historier, gode eksempler og ressurspersoner vi kan henvise de som kontakter oss til.

I etterkant av leiren sendte vi ut evalueringsskjema til alle familiene som deltok. Alle deltagerne var strålende fornøyd med valg av sted. De likte at menyen var tilpasset barn, at de bodde der alene og at ungene hadde tilgang til uteområder med basseng.

På spørsmål om hva som var de beste med leiren svarte et av barna:
«At alle andre her har det akkurat sånn som meg.»

Vi spurte også de foresatte om hvilken betydning en slik arena hadde for deres familie. Alle sa at det hadde stor verdi for både dem og barna å møte andre i samme situasjon. En foresatt skrev følgende:

«Jeg tror det har stor betydning for mitt barns selvaksept og selvilde at hen kan møte andre som er som hen. For oss foreldre er det kjempegodt å møte andre foreldre som skjønner hva vi snakker om, som kjenner på de samme bekymringene og de samme gledene. Jeg tror det har stor og positiv effekt på barna å få møte de som jobber i FRI og voksne transpersoner.»

En annen skrev:

«For mitt barn har denne opplevelsen vært noe av det mest betydningsfulle og positivt berikende i en ellers ganske voldsom og krevende prosess. Kan ikke få understreket det nok!»

Vi er overveldet over den positive responsen fra deltagere og vi håper på å kunne arrangere et tilsvarende opplegg også i fremtiden.

Flere sa at de ønsket seg enda mer faglig påfyll og fler organiserte samtaler for barna. De tilbakemeldingene vil vi ta med oss i planleggingen av fremtidige arrangementer for familier med kjønnskreative barn.

I har delt våre erfaringer med resten av familienettverket og våre faglige nettverk i FRI, spesielt inn mot Rosa Kompetanse skole, barnehage og barnevern.

Vi brukte litt mindre penger en planlagt grunnet færre deltagere enn vi budsjetterte med. Restbeløpet er tilbakeført til Extrastiftelsen. Extrastiftelsen er kreditert i alt informasjon som ble sendt ut til deltagerne og i promoteringsmateriellet.

Til sist vil vi takke Extrastiftelsen for at de gjorde denne fantastiske leiren mulig.